

До Членовете на Научното жури

СТ А Н О В И Щ Е

от професор д-р Венцислав П.Стоянов за монографията „Аудио-визуално произведение“ на гл.ас. д-р Росен Карадимов по повод участието му в конкурс за доцент по гражданско и семейно право (правен режим на интелектуалната собственост),обявен от СУ „Св.Климент Охридски“ ДВ бр.64/2018г.

Уважаеми Членове на Научното жури,

За участие в конкурса за доцент по гражданско и семейно право (правен режим на интелектуалната собственост) е допуснат един кандидат и това е гл.ас. д-р Росен Андреев Карадимов. Той е представил една монография и две статии в научни списания и една статия в сборник. Съгласно разпоредбата на чл.24 ал.1 т.3 Закон за развитието на академичния състав в Република България кандидатите за участие в конкурс за академична длъжност „доцент“ трябва да представят публикуван монографичен труд или други равностойни публикации, съответстващи на монографичния труд. При положение, че е представена монография, становището ще се съсредоточи само върху нея, тъй като тя

отговаря и на другото изискване на закона – да е различна по тема от защитеният дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“.

Научният труд е в размер на 217 страници, към който е приложен списък с използваната литература. Особеност на монографията е, че при нея липса уводна част и заключение. Материалът е разделен на три равностойни в количествено отношение глави, които разглеждат, според автора основните проблеми на аудио-визуалното произведение.

Глава първа е посветена на аудио-визуалното произведение като обект на авторскоправна защита. В началото на тази част е направен исторически преглед на развитието на защитата на разглежданото произведение. В т.см. липсващата уводна част е заместена от самостоятелен раздел, посветен на историческото развитие. С основание в центъра на изследването се поставя Берлинската конференция, тъй като Бернската конвенция от 1886г., в сила от следващата година акцентира основно върху правата на авторите върху литературни и художествени произведения – чл.2., докато първият филм е създаден през 1888г. Логически, след историческия преглед е направен сравнителноправен като е разгледана законодателната уредба във Франция, Германия, Великобритания и други страни, пренадлежащи към англосаксонското право. След историческия и сравнителноправен преглед на чуждото и международно право авторът насочва своето внимание към българската правна уредба. Разделът завърша с Европейската хармонизация на правната уредба. Основната част от глава първа е определянето на аудио-визуалното произведение като обект на авторското право. Мисля, че можем да се съгласим с автора, че законодателят не поставя знак за равенство между това произведение и филмът. Аудио-визуалното произведение е по-широко понятие от филм – стр.35. По-скоро филмът е вид аудио-визуално произведение, но казаното за него не се покрива с понятието за самото произведение. Авторът е анализирал подробно отменената разпоредба на § 2 т.12 от ДР на ЗАПСП, както и връзките, които могат да се направят между него и сходни разпоредби на други европейски законодателства и на тази основа е приел, че аналогът на аудио-визуални произведения е бързо показваща се последователност на

образи , с или без звук. След това е направен сравнителноправен преглед на легалното определение за аудио-визуално произведение. Естествено след определянето на обекта на правото изследването се насочва към неговата защита. Заедно със същността на защитата се определя и нейния срок и според нашето законодателство този срок е 70 години. В същата глава са направени отграничения между други сходни произведения и обекти на права – телевизионните предавания и форматните предавания.

Глава втора от научния труд има дълго заглавие , което като че ли се стреми да изчерпи нейното съдържание. Основната тема в главата е авторството върху аудио-визуално произведение. Авторът разглежда еволюцията в законодателството / не само българското/ , по отношение на субекта на авторското право. От първоначалната визия, че това може да бъде само физическо лице до категоричната позиция, че авторското право принадлежи на предприятието произвело филма – чл.16 от Закона за авторското право/отм./. Тази еволюция обаче не пречи в нашето най-ново законодателство – Законът за авторското и сродните му права да бъде посочено, че автор може да бъде само физическо лице – чл.5,вр.чл.62 ал.1 ЗАПСП. След този анализ д-р Карадимов разглежда уредбата на различните законодателства ,според избрания от тях подход за определяне на авторите за аудио-визуалните произведения. Двата подхода са разграничени – според единия при аудио-визуално произведение не се включват изчерпателно съавторите на това произведение. Според втория в закона се включва изброяването на съавторите на аудио-визуалното произведение. Изброяването може да бъде неизчерпателно и изчерпателно Когато изброяването е изчерпателно, както е в България трети лица не могат да претендират съавторство. В главата е отделено място и на хармонизацията на правото на ЕС по отношение на авторството на разглежданите произведения. Специално внимание е отделено на автори на аудиовизуални произведения според нашия закон. Според текста на чл.62 ал. ЗАПСП авторското право върху филм или друго подобно произведение принадлежи на режисьора, сценариста и оператора. При анимационни филми субект на това право е и художник-постановчика. Тази формулировка, според д-р Карадимов поставя българският закон сред най-ограничителните по отношение на лицата, признати за автори на

аудио-визуални произведения сред страните от континенталната авторскоправна система. Подробно е разгледано и мястото на отделните субекти на авторско право – режисьор, сценарист, оператор и художник-постановчик. Отделен абзац е посветен на съавторството върху такива произведения. Самостоятелен раздел анализира авторите на други произведения, включени в аудио-визуалното произведение. Това са автора на диалога, композитора на музиката, автора на съществуваща литературна творба, по която е създадено самото произведение. Главата завършва с раздел, посветен на продуцента като вторичен носител на права върху аудио-визуалното произведение.

Глава трета от съчинението разглежда обектите на права, сродни на авторското, включени в аудио-визуалното произведение, както и носители на права. В главата са поместени три раздела, които анализират записът на аудио-визуално произведение като обект на сродно на авторското право; изпълненията на артист-изпълнителите като обект на сродно на авторското право и други обекти на сродно на авторското право, производни от аудио-визуалното произведение. В първия раздел е отделено място на историческото развитие на разбирането за записа на аудио-визуалното произведение като обект на закрила и хармонизацията на правото на ЕС по отношение на тази закрила. Съществено внимание е отделено и на нашата уредба. Авторът приема, че законът отграничава аудио-визуалното произведение от записа на същото. Авторите на това произведение са първични носители на върху него, докато продуцентът е първичен носител на права върху записа на произведението. Въз основа на това разграничение по-късно д-р Карадимов излага тезата, че аудио-визуалното произведение е независимо от неговия запис. Записът не е изискуема от закона форма за обективизиране на произведението. На тази основа е разгледана конкуренцията между правата на авторите върху произведението и правата на продуцента върху записа на същото. Закрилата, която получава продуцентът е разгледана в неговото двойно качество - от една страна той е приемник на правата върху произведението, отстъпени му от авторите, а от друга той първичен носител на сродно на авторското право върху записа. По отношение на правата на артист-изпълнителите авторът излага идеята, че този въпрос възниква с появата на техническата възможност изпълненията да бъдат

записани, което позволява последващото им възпроизвеждане и разпространение. В съчинението е направен обстоен преглед на международните договори за защита на правата на артист-изпълнителите. Обърнато е внимание и на хармонизацията на правото на ЕС по отношение на правата на артист-изпълнителите. Авторът е разгледал изпълненията на артист-изпълнителите, които участват в аудио-визуално произведение като обект на сродно на авторското право според разпоредбите на ЗАПСП. В раздел трети на главата са анализирани други обекти на авторското право, производни от аудио-визуалното произведение каквито са саундтракът от филм, преводът и дублажът.

Съчинението завършва със списък на използваната литература.

Монографията е първото самостоятелно изследване в нашата правна литература на аудио-визуалното произведение като обект на авторското право. Това само по себе си е принос в нашата правна книжнина. С появата на това съчинение се запълва една празнина в българската специализирана литература по отношение този вид произведения. Като принос можем да определим и опита на автора да изясни понятията „филм“ и „аудио-визуално произведение“ при липса на легална дефиниция. Като принос може да се отчете и отграничаването на аудио-визуалното произведение от записа на същото както и двойният статут на продуцента.

Книгата е написана с ясен език и стил, лесна е за четене и се възприема от читателя. Научният апарат е достатъчен, като се има предвид, че материята не е изследвана от много автори. Избраната структура на труда съответства на изискванията за научно съчинение, като липсата на увод и заключение не се натрапва.

Към труда могат да се отправят и някои бележки. Очевидна е липсата на съдебна практика. Към обема на използвания научен апарат също могат да се отправят изисквания. Тези бележки обаче не намаляват заявената научна стойност на монографията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на анализа на хабилитационния труд „Аудио-визуалното произведение“ убедено препоръчвам на Научното жури да предложи на Факултетния съвет на ЮФ при СУ „Св.Кл.Охридски“ неговият автор гл.ас. д-р Росен Андреев Карадимов да бъде избран за доцент по гражданско и семейно право (правен режим на интелектуалната собственост) във Факултета.

С уважение:

В.Стоянов

